

Deel V. – Militaire, zeemacht- en luchtvaartbepalingen.

Om de voorbereiding tot een algemene beperking van de bewapening van alle mogendheden mogelijk te maken, verbindt Duitsland zich tot het nauwkeurig nakomen van de hierna vermelde militaire, zeemacht- en luchtvaartbepalingen.

Afdeling I. – Militaire bepalingen.

Hoofdstuk I. – Getalsterkte en kader van het Duitse leger.

Artikel 159. De Duitse strijdkrachten zullen ontbonden en beperkt worden onder de hierna vastgestelde voorwaarden.

Artikel 160. 1° Met ingang van 21 maart 1920, ten laatste, zal het Duitse leger niet meer dan zeven divisies voetvolk en drie divisies ruitery mogen bevatten.

Van dan af zal de totale getalsterkte van het leger der staten die Duitsland uitmaken, de 100.000 man niet mogen te boven gaan, officieren en depots inbegrepen, en het leger zal uitsluitend dienen om de orde binnen het grondgebied te handhaven en de grenzen te bewaken.

De totale getalsterkte in officieren, het stavenpersoneel, waaruit het ook moge samengesteld zijn, inbegrepen, zal niet boven de vierduizend mogen gaan.

2°. De divisies en de legerkorps-staven zullen samengesteld worden volgens tafel I bij onderhavige afdeling gevoegd.

Het aantal en de getalsterkte van de infanterie-, artillerie- en genie-eenheden, van de technische diensten en manschappen, in gemelde tafel voorzien, zijn maxima die niet zullen mogen te boven gegaan worden.

De hierna vermelde eenheden mogen een eigen depot bezitten:

Infanterieregiment;
Cavalerieregiment;
Veldartillerieregiment;
Pioniersbataljon.

3°. De divisies zullen door niet meer dan twee legerkorpsstaven mogen aangevoerd worden.

Het behouden of het inrichten van anders gegroepeerde strijdkrachten, of van andere inrichtingen van aanvoering of van voorbereiding tot de oorlog, is verboden.

De grote Duitse generale staf en alle andere inrichtingen van dezelfde aard zullen ontbonden worden en zullen niet mogen heringericht worden onder gelijk welke vorm.

Het aantal officieren, of geassimileerden, van de ministeries van oorlog en van de verschillende staten van Duitsland en van de besturen die er aan toegevoegd zijn, zal de 300 niet mogen overtreffen en zal meegerekend zijn in het maximumgetal van vierduizend, vastgesteld in onderhavig artikel, 1°, 3° alinea.

Artikel 161. De bestuurlijke diensten van de oorlog, waarvan het personeel samengesteld is uit burgers en niet meegerekend is in de getalsterkte welke in onderhavige beschikkingen bepaald is, zullen

hun personeel voor elke categorie beperken tot 1/10 van hetgeen voorzien werd op het budget van 1913.

Artikel 162. Het aantal bedienden of beambten van de Duitse staten, zoals tolbeambten, boswachters, kustwachters, zal het aantal bedienden of beambten die in 1913 die bedieningen uitoefenden, niet mogen overtreffen.

Het aantal gendarmen en bedienden of beambten der plaatselijke of gemeentelijke politiediensten zal enkel mogen verhoogd worden in verhouding met de aangroei van de bevolking sedert 1913 in de plaatsen of gemeenten waar ze dienst doen.

De bedienden of beambten zullen niet mogen samengebracht worden om aan een militaire oefening deel te nemen.

Artikel 163. De in artikel 160 bepaalde vermindering van de Duitse legerkrachten zal trapsgewijs mogen ten uitvoer gebracht worden op de volgende wijze:

Binnen de drie maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag zal de totale getalsterkte op 200.000 man moeten gebracht worden, en het aantal eenheden zal het dubbel van het getal dat in artikel 160 voorzien is, niet mogen te boven gaan.

Na afloop van dit tijdsbestek, en op het einde van elke daaropvolgende periode van drie maanden zal een conferentie van militaire deskundigen van de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, voor de volgende driemaandelijke periode, de uit te voeren verminderingen vaststellen, zodat, ten laatste op 31 maart 1920, het totale getal de dienstdoende Duitse manschappen het maximumcijfer van 100.000 man dat door artikel 160 voorzien werd, niet zal overtreffen. Die opeenvolgende

verminderingen zullen tussen het aantal manschappen en officieren en tussen het aantal eenheden van verschillende aard dezelfde verhoudingen moeten handhaven die in bovenvermeld artikel voorzien zijn.

Hoofdstuk II. – Bewapening, schietvoorraad en materieel.

Artikel 164. Tot op het tijdstip waarop Duitsland zal kunnen toegelaten worden als lid van de Volkerenbond, zal het Duitse leger geen sterkere bewapening mogen bezitten dan de cijfers die bepaald zijn in tafel II bij onderhavige afdeling gevoegd, uitgenomen een facultatief toevoegsel dat ten hoogste een vijfentwintigste voor de vuurwapens en een vijftigste voor de kanonnen zal mogen bedragen, en uitsluitend zal bestemd zijn om in de gebeurlijke vervangingen die zouden nodig zijn te voorzien.

Duitsland verklaart er zich, van nu af, toe te verbinden, voor het tijdstip waarop het als lid van de Volkerenbond zal toegelaten worden, dat de bewapening, die in vermelde tafel bepaald is, niet zal overtroffen worden en steeds zal kunnen gewijzigd worden door de raad van de bond, wiens beslissingen te dien opzichte het belooft nauwkeurig te zullen naleven.

Artikel 165. Het maximaantal kanonnen, machinegeweren, minenwerfers en geweren, evenals de voorraad munitie en uitrustingen die Duitsland mag behouden gedurende de periode die moet verlopen tussen het in werking treden van onderhavig verdrag en de in artikel 160 beoogde datum van 31 maart 1920, zal, ten opzichte van de maxima der toegelaten voorraden, die in de aan onderhavige afdeling toegevoegde tafel III vastgesteld zijn, dezelfde verhouding moeten vertonen als de getalsterkte van het Duitse leger zal vertonen, in de mate van de in artikel 163 voorziene

verminderingen, ten opzichte van de maximumgetalsterkte die toegelaten wordt door artikel 160.

Artikel 166. Op 31 maart 1920 zal de voorraad munitie, waarover het Duitse leger zal mogen beschikken, niet groter mogen zijn dan de cijfers die in de bij onderhavige afdeling gevoegde tafel III vastgesteld zijn.

Binnen hetzelfde tijdsbestek zal de Duitse regering die bevoorradings moeten opstapelen op plaatsen die zij aan de regeringen van de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden zal bekend maken. Het is haar verboden enige andere voorraad, depot of reserve van schietvoorraad in te richten.

Artikel 167. Het aantal en het kaliber van de kanonnen die, op de datum van het in werking treden van onderhavig verdrag, de bewapening zullen uitmaken van de vestingwerken, versterkte plaatsen en land- en zeevestingen, die Duitsland mag behouden, zullen door de Duitse regering duidelijk moeten ter kennis gebracht worden van de regeringen van de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, en zullen maxima zijn die niet zullen mogen te boven gegaan worden.

Binnen een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal de maximumvoorraad van de kanonnen overal beperkt worden tot en behouden op vijftienhonderd schoten per stuk, voor de kalibers 10,5 en min, en vijfhonderd schoten per stuk voor de zwaardere kalibers.

Artikel 168. Het vervaardigen van wapens, schietvoorraad en oorlogsmateriaal van welke aard ook zal enkel mogen geschieden in de werkplaatsen of fabrieken waarvan de ligging zal bekend gemaakt worden aan, en onderworpen zijn aan de goedkeuring van

de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, en waarvan deze zich het recht voorbehouden het aantal te beperken.

Binnen een tijdsbestek van drie maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag zullen al de andere inrichtingen, dienende tot het vervaardigen, het gereed maken, het opstapelen of bestuderen van wapens, schietvoorraad of om het even welk oorlogsmaterieel moeten afgeschafte zijn. Hetzelfde geldt voor alle arsenalen buiten die welke als depots voor de toegelaten hoeveelheden schietvoorraad dienen. Binnen hetzelfde tijdsbestek zal het personeel van die arsenalen afgedankt worden.

Artikel 169. Binnen een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zullen de Duitse wapens, de schietvoorraad, het oorlogsmaterieel – met inbegrip van om het even welk materieel van verdediging tegen luchtstrijdkrachten – die in Duitsland bestaan en die de toegelaten hoeveelheden overschrijden, moeten afgeleverd worden aan de regeringen van de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, om vernield of onbruikbaar gemaakt te worden. Hetzelfde geldt voor om het even welke werktuigen die bestemd zijn voor oorlogsfabrikaties, met uitzondering van hetgeen zal erkend worden als nodig zijnde voor de bewapening en de uitrusting van de toegelaten Duitse strijdkrachten.

Die aflevering zal plaats grijpen op die punten van het Duitse grondgebied die door vermelde regeringen zullen aangeduid worden.

Binnen hetzelfde tijdsbestek zullen de wapens, de schietvoorraad en het oorlogsmaterieel die uit den vreemde voortkomen, met

inbegrip van het materieel van verdediging tegen luchtmacht, in welke staat ze ook mogen verkeren, aan vermelde regeringen afgeleverd worden, die zullen beslissen over de bestemming die er aan te geven is.

De wapens, de schietvoorraad en het materieel, die, ingevolge de opeenvolgende verminderingen van de Duitse strijdkrachten, de hoeveelheden die door tafels II en III, bij onderhavige afdeling gevoegd, toegelaten zijn, zullen overtreffen, zullen moeten afgeleverd worden zoals hierboven gezegd is, binnen de tijdsbestekken die de conferenties van militaire deskundigen, voorzien in artikel 163, zullen bepalen.

Artikel 170. De invoer in Duitsland van wapens, schietvoorraad en oorlogsmaterieel van welke aard ook, zal ten strengste verboden zijn.

Hetzelfde geldt voor het vervaardigen en het uitvoeren van wapens, schietvoorraad en oorlogsmaterieel van welke aard ook, voor de vreemde landen bestemd.

Artikel 171. Daar het gebruik van stik-, gif- of dergelijke gassen, evenals van alle soortgelijke vloeistoffen, stoffen of middelen, verboden is, zijn de vervaardiging en de invoer daarvan in Duitsland ten strengste verboden.

Hetzelfde geldt voor het materieel dat bijzonderlijk bestemd is tot de vervaardiging, bewaring of het gebruik van genoemde producten of middelen.

Het vervaardigen en invoeren in Duitsland van pantserwagens of elk ander dergelijk tuig dat voor een oorlogsdoel kan dienen is insgelijks verboden.

Artikel 172. Binnen een tijdsbestek van drie maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal de Duitse regering de aard en de vervaardigingswijze van al de springstoffen, gifstoffen of andere scheikundige preparaten die zij gedurende de oorlog gebruikt heeft of die zij gereed gemaakt had met het doel ze aldus te gebruiken, aan de regeringen der voornaamste geallieerde en geassocieerde mogendheden bekend maken.

Hoofdstuk III. – Lichtingen en militair onderricht.

Artikel 173. Alle algemene gedwongen dienstplicht zal in Duitsland afgeschaft worden.

Het Duitse leger zal slechts door middel van vrijwillige indienstnemingen mogen samengesteld en gelicht worden.

Artikel 174. De dienst voor onderofficieren en soldaten zal twaalf jaar bedragen zonder onderbreking.

De verhouding van het aantal mannen die, om welke reden ook, de dienst verlaten vóór afloop van hun dienstdienst zal, elk jaar, 5% van het totaal der getalsterkte die in onderhavig verdrag (artikel 160, 1°, alinea 2) vastgesteld is, niet mogen overtreffen.

Artikel 175. De officieren die bij het leger zullen behouden worden zullen de verbintenis moeten aangaan, tenminste tot de ouderdom van 45 jaar te dienen.

De nieuw benoemde officieren zullen de verbintenis moeten aangaan tenminste vijftientig jaar zonder onderbreking wezenlijk te dienen.

De officieren die vroeger hebben deelgemaakt van gelijk welke formaties van het leger en die in de eenheden, wiens behoud toegelaten is, niet in dienst blijven, zullen aan geen enkele theoretische of praktische legeroefening mogen deelnemen en zullen geen enkele militaire verplichting hebben van welke aard ook.

De verhouding van de officieren die voor gelijk welke reden de dienst verlaten vóór afloop van hun diensttijd zal, elk jaar, 5% van het totaal der getalsterkte in officieren die in onderhavig verdrag (artikel 60, 1°, alinea 3) voorzien is, niet mogen overtreffen.

Artikel 176. Na afloop van een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal er in Duitsland slechts het aantal militaire scholen blijven bestaan dat volstrekt nodig is tot het aanwerven van de officieren der toegelaten eenheden. Die scholen zullen uitsluitend dienen tot het aanwerven van de officieren van elk wapen in de verhouding van één school per wapen.

Het aantal leerlingen die de lessen van vermelde scholen volgen zal in nauwkeurige verhouding staan tot de leemten die moeten gevuld worden in de kaders der officieren. De leerlingen en de kaders zullen meetellen in de getalsterkte die door onderhavig verdrag vastgesteld is (artikel 160, 1°, alinea's 2 en 3).

Als gevolg daarvan en binnen het hierboven bepaald tijdsbestek, zullen alle krijgsacademies of dergelijke instellingen in Duitsland, evenals de verschillende militaire scholen voor officieren, leerlingen-officieren (aspiranten), kadetten, onderofficieren of leerlingen-onderofficieren (aspiranten), behalve de hierboven voorziene scholen, afgeschaft worden.

Artikel 177. De onderwijsgestichten, de hogescholen, de bonden van gewezen militairen, de schutters-, sport- of toeristenverenigingen, en, in het algemeen, de verenigingen van alle aard, welke ook de ouderdom van hun leden zij, zullen zich met geen enkele militaire aangelegenheid mogen bezighouden.

Het zal hen, onder meer, verboden zijn hun leden te onderrichten of te oefenen, of te laten onderrichten of oefenen in het beroep van soldaat of het gebruik van oorlogswapens.

Die bonden, verenigingen, onderwijsgestichten en hogescholen zullen geen de minste betrekking hebben met de ministeries van oorlog, noch met enige andere militaire overheid.

Artikel 178. Alle mobilisatiemaatregelen of maatregelen strekkende tot mobilisatie zijn verboden.

In geen geval zullen de troepenkorpsen, diensten of staven bijgevoegde kaders mogen bezitten.

Artikel 179. Duitsland verbindt zich, van het oogenblik waarop onderhavig verdrag in werking treedt, in geen enkel vreemd land enige militaire, zeevaart- of luchtvaartzending te volmachtigen, en er geen te sturen of te laten vertrekken; het verbindt zich, buitendien, geschikte maatregelen te nemen ten einde de Duitse onderhorigen te beletten zijn grondgebied te verlaten om zich te laten inlijven in het leger, de vloot of de luchtvaartdienst van enige vreemde mogendheid, of om er aan verbonden te worden om tot hun africhting bij te dragen, of, in het algemeen, om mee te werken aan het onderricht van het leger, de vloot of de luchtvaartdienst in een vreemd land.

De verbonden en geassocieerde mogendheden komen overeen dat zij, voor zoveel hen aanbelangt, vanaf het in werking treden van onderhavig verdrag, bij hun legers, hun vloten of hun luchtmacht geen enkele Duitse onderhorige zullen inlijven noch eraan toevoegen om te helpen aan de militaire oprichting, of, over het algemeen geen Duitse onderhorigen zullen gebruiken hetzij als militairen, hetzij als zee- of luchtvaartkundige oprichter.

Nochtans maakt onderhavige schikking niet de minste inbreuk op het recht van Frankrijk om het vreemdelingenlegioen te lichten volgens de Franse militaire wetten en reglementen.

Hoofdstuk IV. – Versterkingen.

Artikel 180. Al de vestingwerken, vestingen en versterkte landplaatsen, die in het Duitse grondgebied gelegen zijn ten westen van een lijn getrokken op 50 km oostwaarts van de Rijn, zullen ontwapend en ontmanteld worden.

Binnen een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag zullen die vestingwerken, vestingen en versterkte landplaatsen welke in het door de verbonden en geassocieerde troepen niet bezette gebied gelegen zijn, moeten ontwapend worden, en, na een tweede tijdsbestek van vier maanden, zullen ze moeten ontmanteld zijn. Die welke in het door de verbonden en geassocieerde troepen bezet gebied gelegen zijn, zullen moeten ontwapend en ontmanteld worden binnen de tijdsbestekken die door het geallieerd hoger commando zullen kunnen bepaald worden.

Het oprichten van alle nieuwe versterkingen, van welke aard of van welk belang ook, is verboden in de zone die in de eerste alinea van onderhavig artikel bedoeld is.

Het stelsel van de vestingwerken der zuid- en oostgrenzen van Duitsland zal in zijn huidige toestand bewaard blijven.

Tafel I.

Staat en getalsterkte van de legerkorpsstaven en van de infanterie- en ruitersdivisies.

Deze tafels vertegenwoordigen geen bepaalde aan Duitsland opgedrongen getalsterkte; maar de cijfers die erin opgegeven worden (aantal eenheden getalsterkte) maken maxima uit, die, in geen enkel geval, mogen overtroffen worden.

I. Legerkorpsstaven

Eenheden	Toegelaten maximaantal	Maximum getalsterkte voor iedere eenheid	
		Officieren	Manschappen
Legerkorps-staf	2	30	150
Totaal voor de staven	2	60	300

II. Samenstelling van een infanteriedivisie.

Samenstellende eenheden	Maximum aantallen van die eenheden in eenzelfde divisie	Maximum getalsterkte voor iedere eenheid	
		Officieren	Manschappen
Staf van de infanteriedivisie	1	25	70
Staf van de divisie infanterie	1	4	30
Staf van de divisie artillerie	1	4	30
Infanterieregiment (Elk regiment bevat: 3 bataljons infanterie. – Elk bataljon bevat: 3 compagnies infanterie en 1 compagnie machinegeweren).	3	70	2300
Minenwerfers compagnie	3	6	150
Divisie-escadron	1	6	150
Regiment veldartillerie (Elk regiment bevat: 3 groepen artillerie. – Elke groep bevat: 3 batterijen).	1	85	1300
Pioniersbataljon (Dit bataljon bevat: 2 compagnies pioniers, 1	1	12	400

bruggenequipage, 1 afdeling projecteurs).			
Verbindingsdetachement (Dit detachement bevat : 1 telefoondetachement, 1 luisterpostenafdeling, 1 duivenpostafdeling).	1	12	300
Gezondheidsdienst voor de divisie	1	20	400
Parken en geleiden		14	800
Totaal voor de infanteriedivisie		410	10.839

III. Samenstelling van een ruitersdivisie.

Samenstellende eenheden	Maximumaantal van die eenheden in eenzelfde divisie	Maximum getalsterkte van iedere eenheid	
		Officieren	Manschappen
Staf van een ruitersdivisie	1	15	50
Ruitersregiment (elk regiment bevat: 4 escadrons)	6	40	800
Groep te paard (met 3 batterijen).	1	20	400
Totaal voor een ruitersdivisie		275	5250

Tafel II.

Tafel van de bewapening voor de begiftiging van een maximum van zeven infanteriedivisies, drie ruitervedivisies en twee legerkorpsstaven.

Materieel	Infanteriedivisie (1)	Voor 7 infanteriedivisies (2)	Ruitervedivisie (3)	Voor 5 ruiterdivisies (4)	2. L.K. st. (5)	Totalen der kolommen 2, 4 en 5. (6)
Geweren	12.000	84.000	-	-	Deze begiftiging is af te nemen van de verhoogde bewapening van de infanterie der divisies.	84.000
Karabijnen	-	-	6000	18.000		18.000
Zware machinege- weren	108	756	12	36		792
Lichte machine- geweren	162	1134	-	-		1134
Middelmatige minenwerfers	9	63	-	-		63
Lichte minenwerfers	27	189	-	-		189
Kanonnen van 77	24	168	12	36		204
Houwitser van 105	12	84	-	-		84

Tafel III.

Toegelaten maximum voorraden.

Materieel	Toegelaten maximum aantal wapens	Begifting per eenheid	Maximumtotalen
Geweren	84.000	400 schoten	40.800.000
Karabijnen	18.000		
Zware machinegeweren	792	8000 schoten	15.408.000
Lichte machinegeweren	1134		
Middelmatige minenwerfer	63	400 schoten	25.200
Lichte minenwerfer	189	800 schoten	151.200
Veldartillerie:			
Kanonnen van 77	204	1000 schoten	204.000
Kanonnen van 105	84	800 schoten	67.200

Afdeling II. – Zeemachtbepalingen.

Artikel 181. Na afloop van een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zullen de strijdkrachten

van de Duitse oorlogsvloot, in gewapende schepen, niet mogen overtreffen:

- 6 pantserschepen van het type Deutschland of Lothringen;
- 6 lichte kruisers;
- 12 destroyers;
- 12 torpedoboten;

of een gelijk aantal vervangende schepen die gebouwd zijn zoals gezegd in artikel 190.

Ze zullen geen enkel onderzees schip mogen bevatten.

Alle andere oorlogsschepen zullen, waar het tegendeel in onderhavig verdrag niet voorzien is, in reserve gesteld of voor handelsgebruik bestemd worden.

Artikel 182. Totdat de uitbaggeringen door artikel 193 voorzien, zullen geëindigd zijn, zal Duitsland zulk aantal baggerschepen als door de regering der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden zal bepaald worden, in staat van uitrusting houden.

Artikel 183. Na afloop van een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal het totaal van de manschappen die afhangen van het Duitse oorlogszeewezen en bestemd zijn zowel voor de uitrusting van de vloot, voor de verdediging van de kusten, voor de dienst der kusttelegrafen als voor het beheer en voor de diensten aan land, de vijftienduizend man niet mogen te boven gaan, officieren en personeel van alle graden en alle korpsen inbegrepen.

De totale getalsterkte der officieren en "warrant" officieren zal de vijftienhonderd niet mogen te boven gaan.

Binnen een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal het personeel dat er meer is dan bovengenoemde getalsterkte afgedankt worden.

Geen enkel marinekorps of militair korps, of geen enkel reservekorps zal in Duitsland mogen gevormd worden voor diensten die afhangen van het zeewezen buiten de hierboven bepaalde getalsterkte.

Artikel 184. Met ingang van het in werking treden van onderhavig verdrag, zullen al de Duitse drijfoorlogsschepen, die zich buiten de Duitse havens bevinden, ophouden toe te behoren aan Duitsland, dat afziet van alle rechten op genoemde schepen.

De schepen die, in uitvoering der bepalingen van het wapenstilstandsverdrag van 11 november 1918, tegenwoordig in de havens der verbonden en geassocieerde mogendheden geïnterneerd zijn, worden voorgoed afgeleverd verklaard.

De schepen die tegenwoordig in onzijdige havens geïnterneerd zijn, zullen er aan de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden afgeleverd worden. De Duitse regering zal daartoe, dadelijk na het in werking treden van onderhavig verdrag, aan de onzijdige mogendheden een kennisgeving mogen sturen.

Artikel 185. Binnen een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag zullen de Duitse drijfoorlogsschepen hierna vermeld, afgeleverd worden aan de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, in de geallieerde havens die door vermelde mogendheden zullen aangeduid worden.

Die schepen zullen ontwapend zijn, zoals het voorzien is in artikel XXIII van de wapenstilstand van 11 november 1918. Nochtans zullen ze al hun geschut aan boord moeten hebben.

Pantserschepen

Oldenburg	Posen
Thüringen	Westfalen
Ostfriesland	Rheinland
Helgoland	Nassau

Lichte kruisers.

Stettin	Stralsund
Danzig	Augsburg
München	Kolberg
Lübeck	Stuttgart

en, daarenboven: tweeënveertig moderne destroyers en vijftig moderne torpedoboten die zullen aangeduid worden door de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden.

Artikel 186. Dadelijk na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal de Duitse regering, onder toezicht van de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, de afbraak van al de Duitse drijvoorlogsschepen die tegenwoordig in opbouw zijn, moeten doen ondernemen.

Artikel 187. De Duitse hulpkruisers en hulpschepen, hierna vermeld, zullen ontwapend en als handelsschepen behandeld worden:

In onzijdige landen geïnterneerde schepen.

Berlin	Seydlitz
Santa Fé	Yorck

Schepen in de Duitse havens.

Ammon	Answald
-------	---------

Bosnia	Gertrud
Cordoba	Kigoma
Cassel	Rugia
Dania	Santa Elena
Rio Negro	Schleswig
Rio Pardo	Möwe
Santa Cruz	Sierra Ventana
Schwaben	Chemnitz
Solingen	Emil Georg von Strauss
Steigerwald	Habsburg
Franken	Meteor
Gundomar	Waltraute
Fürst Bülow	Scharnhorst

artikel 188. Bij afloop van een tijdsbestek van een maand na het in werking treden van onderhavig verdrag zullen al de Duitse duikboten, evenals de ophaalboten en de duikbootdokken, het kokerdok inbegrepen, moeten afgeleverd zijn aan de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden.

De duikboten, schepen en dokken, die door vermelde regeringen in de mogelijkheid worden geoordeeld om op eigen krachten te varen of om op sleeptouw genomen te worden, zullen door toedoen van de Duitse regering naar de havens van de verbonden mogendheden die aangeduid geweest zijn, moeten gebracht worden.

De andere duikboten, evenals die welke in aanbouw zijn, zullen geheel en al afgebroken worden door toedoen van de Duitse regering, en onder toezicht van gemelde regeringen. Die afbraak zal moeten voltrokken zijn ten laatste drie maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag.

Artikel 189. Alle voorwerpen, machines of om het even welke materialen voortkomend van de afbraak van de Duitse oorlogsschepen, welke zij ook wezen, drijfschepen of duikboten, zullen slechts tot zuivere industriële of commerciële doeleinden mogen benut worden.

Ze zullen noch verkocht noch afgestaan mogen worden aan vreemde landen.

Artikel 190. Het is aan Duitsland verboden enig oorlogsschip te bouwen of aan te kopen, buiten die welke bestemd zijn om de gewapende eenheden te vervangen die door onderhavig verdrag (artikel 181) voorzien zijn.

De hierboven bedoelde vervangingsschepen zullen geen grotere waterverplaatsing mogen hebben dan:

10.000 ton voor de pantserschepen,
6000 ton voor de lichte kruisers,
800 ton voor de destroyers,
200 ton van de torpedoboten.

Uitgenomen in geval van verlies van het schip, zullen de eenheden van de verschillende klassen niet mogen vervangen worden dan na een tijdsverloop van:

20 jaar voor de pantserschepen en kruisers;
15 jaar voor de destroyers en torpedoboten, met ingang van het van stapel lopen van het schip.

Artikel 191. Het bouwen en het aankopen van alle onderzeese schepen, zelfs onderzeese handelsschepen, zijn in Duitsland verboden.

Artikel 192. De gewapende schepen van de Duitse vloot zullen aan boord of in reserve slechts zoveel wapens, schietvoorraad en oorlogsmaterieel mogen hebben als door de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden vastgesteld is.

Binnen de maand na het vaststellen van de hierboven voorziene hoeveelheden zullen de wapens, de schietvoorraad en het oorlogsmaterieel van alle aard, de mijnen en de torpedo's inbegrepen, die tegenwoordig in handen van de Duitse regering zijn, en die genoemde hoeveelheden te boven gaan, aan de regeringen van vermelde mogendheden afgeleverd worden op de plaatsen die deze zullen aanduiden. Ze zullen vernield of onbruikbaar gemaakt worden.

Alle andere voorraden, depots of reserves van wapens, munitie of zee-oorlogsmaterieel van welke aard ook, zijn verboden.

Het vervaardigen op Duits grondgebied en het uitvoeren van genoemde artikelen naar vreemde landen zullen verboden zijn.

Artikel 193. Dadelijk na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal Duitsland zonder uitstel overgaan tot het opvissen van de mijnen in de volgende zones van de Noordzee die zich uitstrekken ten oosten van 4° 00' (oosterlengte van Greenwich):

- 1°. Tussen 53° 00' en 59° 00' noorderbreedte;
- 2°. Ten noorden van 60° 30' noorderbreedte.

Duitsland zal die zones vrij moeten houden van mijnen.

Duitsland zou insgelijks moeten de mijnen opvissen in de zones van de Baltische Zee die later door de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden zullen aangewezen worden en deze zones van mijnen vrijhouden.

Artikel 194. De manschappen van het Duitse zeewezen zullen uitsluitend aangeworven worden door vrijwillige dienstverbintenis, aangegaan voor de duur van minstens 25 jaar zonder onderbreking voor officieren en "warrant" officieren, en 12 jaar zonder onderbreking voor de onderofficieren en manschappen.

Het aantal dienstverbintenissen die bestemd zijn om te voorzien in de vervanging van het personeel dat, om welke reden ook, de dienst verlaat vóór afloop van zijn verbintenis, zal, jaarlijks, 5% van het totaal der getalsterkte die in onderhavige afdeling (artikel 183) voorzien is, niet mogen te boven gaan.

Het personeel, dat de dienst van het oorlogswezen zal verlaten hebben, zal geen militair onderricht, van welke aard ook, mogen ontvangen, noch enige dienst hernemen hetzij in het zeeleger, hetzij in het landleger.

De officieren die zullen deel uitmaken van de Duitse oorlogsmarine en die niet zullen afgedankt worden zullen de verbintenis moeten aangaan er voort te dienen tot de ouderdom van vijfenvestig jaar, uitgenomen ingeval ze de dienst zullen verlaten hebben voor gegronde redenen.

Geen enkele officier of man die in de handelsvloot dient zal om het even welk militair onderricht mogen krijgen.

Artikel 195. Ten einde aan alle naties de vrije toegang tot de Baltische Zee volledig te verzekeren, in de zone die begrepen is

tussen de noorderbreedten 55° 27' en 54° 00' en de lengten 9° 00' en 16° 00' ten oosten van de meridiaan van Greenwich, zal Duitsland geen versterking mogen oprichten en geen geschut mogen opstellen die de zeewegen tussen de Noordzee en de Baltische Zee beheersen. De tegenwoordig in die zone bestaande versterkingen zullen moeten afgebroken en de kanonnen weggenomen worden onder toezicht van de verbonden mogendheden en binnen de door hen gestelde tijdsbestekken.

De Duitse regering zal al de volledige hydrografische inlichtingen die tegenwoordig in haar bezit zijn, aangaande de toegangswegen tussen de Baltische Zee en de Noordzee, ter beschikking van de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden moeten stellen.

Artikel 196. Alle andere versterkingswerken, vestingen en versterkte zeeplaatsen dan die welke in afdeling XIII (Helgoland) van deel III (Europese politieke bepalingen) en in artikel 195 vermeld staan, en die gelegen zijn, ofwel op minder dan 50 km van de Duitse kust, ofwel op de Duitse kusteilanden, worden aangezien als zijnde van verdedigende aard, en zullen in hun huidige toestand mogen blijven.

Geen nieuwe versterking zal binnen die zone mogen gebouwd worden. De bewapening van die werken zal in aantal en kalibers van kanonnen nooit de bewapening mogen overtreffen die bestaat op de datum van het in werking treden van onderhavig verdrag. De Duitse regering zal er dadelijk de samenstelling van bekend maken aan al de Europese regeringen.

Na afloop van een tijdsbestek van twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal de bevoorrading van die stukken

voor elk van hen gebracht en behouden worden op een maximum getal van vijftienhonderd schoten per stuk voor de kalibers 10,5 en min, en vijfhonderd schoten per stuk voor de zwaardere kalibers.

Artikel 197. Gedurende de drie maanden die op het in werking treden van onderhavig verdrag zullen volgen, zullen de Duitse standplaatsen van Nauen, Hannover en Berlijn voor draadloze telegrafie met grote draagkracht niet mogen gebruikt worden, zonder toelating van de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden, om mededelingen over te seinen aangaande aangelegenheden van het zeewezen en militaire of politieke aangelegenheden, welke Duitsland of de mogendheden die gedurende de oorlog de bondgenoten van Duitsland geweest zijn, aanbelangen. Die standplaatsen zullen handelstelegrammen mogen overseinen, maar enkel onder toezicht van gemelde regeringen, die de te gebruiken golfenlengte zullen bepalen.

Gedurende hetzelfde tijdsbestek zal Duitsland geen standplaatsen voor draadloze telegrafie met grote draagkracht mogen oprichten, zomin op zijn eigen grondgebied als op dat van Oostenrijk, van Hongarije, Bulgarije of van Turkije.

Afdeling III. – Bepalingen aangaande de militaire luchtvaart en de zeeluchtvaart.

Artikel 198. De militaire strijdkrachten van Duitsland zullen generlei militaire of maritieme luchtvaartkrachten mogen omvatten.

Duitsland zal enkel gedurende een periode die niet verder zal reiken dan 1 oktober 1919, een maximumgetal van 100 watervliegtuigen of waterglijders onderhouden, die uitsluitend bestemd zullen zijn voor het opzoeken der onderzeese mijnen, voorzien zullen zijn van

de uitrusting daartoe vereist, en in geen enkel geval wapens, schietvoorraad of bommen bij zich zullen mogen hebben, van welke aard ook.

Buiten de motors die op de hierboven bedoelde watervliegtuigen of waterglijders gezet zijn, zal een enkele motor ter vervanging mogen voorzien worden voor elke motor van elk van die toestellen.

Er zal geen enkele bestuurbare ballon behouden worden.

Artikel 199. Binnen de twee maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal het personeel van de luchtvaartdienst, dat tegenwoordig op de controlelijsten van Duitse land- en zeestrijdkrachten vermeld staat, afgedankt worden. Nochtans zal Duitsland tot op 1 oktober 1919 mogen bewaren en onderhouden een totaal van 1000 man, officieren inbegrepen, voor de gezamenlijke kaders, varende en niet varende personeel, van alle formaties en inrichtingen.

Artikel 200. Tot na de volledige ontruiming van het Duits grondgebied door de geallieerde en geassocieerde troepen zullen de vliegtoestellen van de verbonden en geassocieerde mogendheden in Duitsland vrije doorgang in de lucht, vrijheid voor doorvoer en landing genieten.

Artikel 201. Gedurende de zes maanden die op het in werking treden van onderhavig verdrag zullen volgen, zal het vervaardigen en de invoer van luchtvaartuigen, stukken voor luchtvaartuigen, evenals van motors voor luchtvaartuigen en stukken voor zulke motors, verboden zijn over geheel het Duitse grondgebied.

Artikel 202. Dadelijk na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal al het materieel van de militaire luchtvaart en de

zeeluchtvaart, met uitzondering van de toestellen die in artikel 198, alinea's 2 en 3 voorzien zijn, moeten afgeleverd worden aan de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden.

Die aflevering zal moeten geschieden op de plaatsen die genoemde regeringen zullen aanduiden; ze zal moeten geëindigd zijn binnen een tijdsbestek van drie maanden.

In dat materieel zal in het bijzonder begrepen zijn het materieel dat gebruikt of bestemd wordt of werd voor oorlogsdoeleinden, onder meer:

De volledige vliegtuigen en watervliegtuigen, evenals die waarvan de vervaardiging, de herstelling of de ineenzetting aan de gang is.

De bestuurbare ballons, gereed opgetuigd, en die waarvan de vervaardiging, de herstelling of de ineenzetting aan de gang is.

De toestellen voor het voortbrengen van waterstof.

De loodsen voor bestuurbare ballons en allerlei beschutting voor luchtvaartuigen.

Totdat ze uitgeleverd worden, zullen de bestuurbare ballons op de kosten van Duitsland, opgeblazen met waterstof worden gehouden; de toestellen voor het voortbrengen van waterstof evenals de beschuttingen voor bestuurbare ballons zullen, naar goedgevonden van vermelde mogendheden, aan Duitsland mogen gelaten worden tot op het ogenblik van de uitlevering der bestuurbare ballons.

De motors van luchtvaartuigen.

De schuitjes.

De uitrusting (kanonnen, machinegeweren, snelvuurgeweren, bommenwerpers, torpedostuwars, synchronisatietoestellen, miktoestellen).

De schietvoorraad (patronen, granaten, geladen bommen, bomhulzen, voorraden springstoffen of stoffen die voor hun vervaardiging bestemd zijn).

De toestellen aan boord van luchtvaartuigen gebruikt.

De toestellen voor draadloze telegrafie en de fotografische of cinematograaftoestellen die in de luchtvaartdienst gebruikt worden.

De afzonderlijke stukken die betrekking hebben op een der voorafgaande categorieën.

Het hierboven bedoeld materieel zal zonder bijzondere toelating van vermelde regeringen niet mogen verplaatst worden.

Afdeling IV. – Intergeallieerde toezichtscommissies.

Artikel 203. Al de militaire, zeevaart- en luchtvaartbepalingen die in onderhavig verdrag begrepen zijn en voor de uitvoering waarvan een bepaalde tijdgrens gesteld is, zullen door Duitsland uitgevoerd worden onder toezicht van de intergeallieerde commissies die bijzonderlijk daartoe aangesteld zijn door de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden.

Artikel 204. De intergeallieerde toezichtscommissies zullen bijzonderlijk gelast zijn met het toezicht op de regelmatige

uitvoering van de leveringen, vernielingen, afbraken en buitendienststellingen, die door onderhavig verdrag voorzien zijn ten laste van de Duitse regering.

Ze zullen aan de Duitse overheid bekend maken de beslissingen die de voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden zich voorbehouden hebben te nemen of die voor de uitvoering van de militaire, zeevaart- of luchtvaartbepalingen noodzakelijk zouden kunnen worden.

Artikel 205. De intergeallieerde toezichtscommissies zullen hun diensten mogen inrichten in de zetelplaats van het Duits middenbestuur.

Ze zullen het recht hebben, zich naar gelijk welk punt van het Duitse grondgebied te begeven zo dikwijls zij het zullen nodig oordelen, of er ondercommissies heen te zenden, of aan één of meer van hun leden op te dragen en zich heen te begeven.

Artikel 206. De Duitse regering zal aan de intergeallieerde toezichtscommissies en aan hun leden alle gemak moeten verlenen dat nodig is tot het volbrengen van hun zending.

Zij zal bij elke intergeallieerde toezichtscommissie een bevoegde vertegenwoordiger aanstellen, met opdracht, van deze de mededelingen die ze aan de Duitse regering zou te doen hebben, te ontvangen, en haar alle gevraagde documenten te leveren of te verschaffen.

In elk geval zal de Duitse regering op haar kosten, zowel in personeel als in materieel, de middelen moeten leveren om de afleveringen, vernielingen, ontmantelingen, afbraken en

buitendienststellingen die voorzien zijn in onderhavig verdrag, uit te voeren.

Artikel 207. Het onderhoud en de onkosten van de toezichtscommissies, en de uitgaven waartoe hun werking aanleiding zal geven, zullen Duitsland ten laste vallen.

Artikel 208. De militaire intergeallieerde toezichtscommissie zal bij de Duitse regering de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden vertegenwoordigen vooral wat de uitvoering van de militaire bepalingen aangaat.

Het zal haar inzonderheid ten deel vallen, van de Duitse regering de bekendmakingen te ontvangen aangaande de bergplaatsen van munitievoorraden en -depots, aangaande de bewapening van de versterkingswerken, vestingen en versterkte plaatsen die Duitsland mag bewaren, aangaande de ligging van de werkplaatsen of fabrieken voor wapens, schietvoorraad en oorlogsmaterieel, en aangaande hun werking.

Zij zal de wapens, de schietvoorraad en het oorlogsmaterieel in ontvangst nemen, de plaatsen aanduiden waar die aflevering zal moeten geschieden, de vernielingen, afbraken en buitendienststellingen bewaken die voorzien zijn door onderhavig verdrag.

De Duitse regering zal aan de militaire intergeallieerde toezichtscommissie al de documenten moeten leveren die deze zal nodig achten om zich van de volledige uitvoering der militaire bepalingen te verzekeren, inzonderheid alle documenten van wetgeving, beheer of reglementatie.

Artikel 209. De intergeallieerde toezichtscommissie voor zeevaart zal bij de Duitse regering de regeringen der voornaamste verbonden en geassocieerde mogendheden vertegenwoordigen, voor al hetgeen de uitvoering van de zeemachtbepalingen betreft.

Ze zal in het bijzonder als zending hebben de scheepstimmerwerven te bezoeken en het toezicht te houden op het slopen der schepen die er in aanbouw zijn, de levering te ontvangen van alle drijfschepen of duikboten, ophaalschepen, dokken en van het kokerdok, en het toezicht te houden op de voorziene vernietigingen en slopingen.

De Duitse regering zal aan de intergeallieerde toezichtscommissie voor zeevaart alle inlichtingen en documenten moeten verschaffen die deze zal nodig achten om zich van de volledige uitvoering der zeemachtbepalingen te verzekeren, inzonderheid de plannen van de oorlogsschepen, de samenstelling van hun bewapening, de kenmerken en de modellen van kanonnen, munitie, torpedo's, mijnen, springstoffen, toestellen voor draadloze telegrafie en over het algemeen al wat het oorlogszeevaartmaterieel betreft, benevens al de documenten van wetgeving, beheer of reglementatie.

Artikel 210. De intergeallieerde toezichtscommissie voor luchtvaart zal bij de Duitse regering de regeringen van de voornaamste geallieerde en geassocieerde mogendheden vertegenwoordigen voor al wat betrekking heeft op de uitvoering van de bepalingen nopens de luchtvaart.

De commissie zal inzonderheid voor opdracht hebben al het luchtvaartmaterieel, dat zich op Duits grondgebied bevindt, op te tellen, de werkplaatsen voor vliegtuigen, ballons en motoren voor

luchtvaartuigen, de fabrieken van wapens, schietvoorraad en springstoffen die voor vliegtuigen kunnen gebruikt worden in ogenschouw te nemen, alle richtlijnen, loodsen, landingsplaatsen, parken en depots na te zien, waar het nodig is het verplaatsen van het voorziene materieel uit te oefenen en het in ontvangst te nemen.

De Duitse regering zal aan de intergeallieerde toezichtscommissie voor luchtvaart alle inlichtingen en documenten van wetgeving, beheer of reglementatie moeten verschaffen, die deze nodig oordeelt om zich te verzekeren van de volledige uitvoering der luchtvaartbepalingen, inzonderheid een numerieke staat van het personeel dat tot alle Duitse luchtvaartdiensten behoort, evenals van het materieel dat reeds afgewerkt, in vervaardiging of besteld is, een volledige lijst van al de inrichtingen die werken voor de luchtvaart, van hun ligging en van al de loodsen en landingsplaatsen.

Afdeling V. – Algemene bepalingen.

Artikel 211. Na verloop van een tijdsbestek van drie maanden na het in werking treden van onderhavig verdrag, zal de Duitse wetgeving moeten gewijzigd worden zijn en door de Duitse regering in overeenstemming gehouden worden met onderhavig deel van onderhavig verdrag.

Binnen hetzelfde tijdsbestek zal de Duitse regering al de bestuurlijke of andere maatregelen die betrekking hebben op de uitvoering van de beschikkingen van onderhavig deel, moeten genomen hebben.

Artikel 212. Volgende beschikkingen van de wapenstilstand van 11 november 1918, namelijk: artikel VI, §§ één, twee, zes en zeven van artikel VII, artikel IX, bepalingen I, II en V van toevoegsel nr. 2, evenals het protocol van 4 april 1919 bij de wapenstilstand van 11 november 1918 gevoegd, blijven van kracht in zoverre de beschikkingen niet tegenstrijdig zijn met voorafgaande bepalingen.

Artikel 213. Zolang onderhavig verdrag kracht zal hebben, verbindt Duitsland zich, alle opsporingen toe te laten die de raad van de Volkerenbond, bij meerderheid van stemmen, nodig zou achten.